

Adli Belge İncelemesi

Yrd. Doç. Dr. Bedirhan Sezer Öner¹,
Uzm. Dr. Cihan Göktürk², Prof. Dr. Osman Celbiş³

¹ Amasya Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Amasya

² Adli Tıp Kurumu Malatya Grup Başkanlığı, Malatya

³ İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Malatya

1. ADLİ BİLİMLER, BİR ALT DİSİPLİN OLARAK “ADLİ BELGE İNCELEMESİ” VE BAZI KAVRAMLAR

1.1. Tarihçe

Günümüzde en geniş ifadesiyle “adli bilimler” olarak tanımlanan ve her türden disiplinin başına “adli” kelimesinin eklenmesiyle bu multidisipliner bilim alanının bir alt disiplini olarak kabul edilebildiği bilim alanının, el yazısı incelemeleri ile başladığına dair görüşler mevcuttur. Roma Hukuku’nda yer alan ve MS 509 yılında çıkarılan Justinian Kuralı’nda el yazısının tespit ve teşhisi için temel kurallar tarif edilmiştir. İngiliz parlamentosu sahteciliği 1562 yılında suç olarak nitelendirmiş olup bunun bir neticesi olarak adli belge incelemeleri daha da önem kazanmıştır. 1800’lü yıllarda La Ronciere olayı, 1894’de Dreyfuss mektupları ve yakın tarihte La Buissiere olayları el yazısı incelemeleri konusunun tartışılmasına büyük katkıda bulunmuştur.

Amerika Birleşik Devletleri’nde el yazısı incelemeleri, Bell v. Brewster davasında bir şahsın el yazısı ile tanınabileceğini mahkemenin kabul etmesiyle 1887 yılında büyük destek bulmuştur. Aynı yıl bir başka mahkeme, el yazısı bilirkişiliğini mahkemede kabul edebileceğini açıklamıştır. Ayrıca mahkemelerde bilirkişilik yavaş yavaş el yazısı dışında başka belgeler üzerinde de yapılmaya başlanmıştır. 19. yüzyılın sonlarına doğru mürekkep incelemelerinin bilirkişi marifeti ile yapılabileceği kabul edilmiştir. 1893 yılındaki bir davada daktilo bilirkişiliğinin kabul edilmesi bir ilk olmuştur.

Belge incelemesi konusunda 1890’larda kitaplar yazılmaya başlanmıştır. Amerika’da Albert S. Osborn (1858-1946) el yazısı teşhisi dışında daktilo, mürekkep ve kağıt incelemesini de belge incelemesi disiplini içine katarak konunun kapsamını genişletmiştir. Osborn, kendisi gibi adli belge incelemesi konusunda ilgisi bulunun kişilerle her yıl toplantılar düzenleyerek bu konuda karşılaşılan sorunların tartışıldığı toplantılar organize etmiştir. Daha sonraları 1942 yılında bu katılımcılar “American Society of Questioned Document Examiners” (ASQDE) adı altında resmi bir kimlik kazanmış olup günümüzde alanında en geniş uluslararası katılımı olan kuruluşlardan biri haline gelmiştir.

Parmak izi incelemelerinin 1880’li yıllarda, DNA incelemelerinin 1980’li yılların sonlarına doğru kullanılmaya başlanmış olması ve bu alanlarda büyük bir bilgi birikimi meydana geldiği dikkate alındığında; yazının icadından beri varlığı göz önünde olan belgelerde parmak izi ve DNA kadar özgünlüğü tespit edilemese de şahısların kağıt (yüzey) üzerinde

KAYNAKLAR

- Aşcıoğlu F.** Adli Belge İncelemesi El Yazısı, İmza, Parmak İzi, Sahtecilik. İstanbul. Beta Yayınları. 2005
- Dönmez M, Kaygısız M, Sever H.** Adli Belge İncelemeleri ve Sahtecilik. Ankara. Adalet Yayınevi. 2011.
- Dziedzic T.** The influence of lying body position on handwriting. J Forensic Sci; 2015 Sep 24 (Basım aşamasında).
- Alkan N, Sözen Ş.** Türkiye’de adli belge incelemesinde bilirkişilik sisteminin değerlendirilmesi. Adli Tıp Bülteni. 1998; 3(3).
- Tanase IG, Popa DE, Udriştioiu GE, Bunaciu AA, Aboul-Enein HY.** Validation and quality control of an ICP-MS method for the quantification and discrimination of trace metals and application in paper analysis: an overview. Crit Rev Anal Chem. 2014;44(4):311-27.
- Alkan N.** Yaşlanmaya bağlı yazı ve imza değişiklikleri. İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı Uzmanlık Tezi, İstanbul, 1996.
- Dewhurst TN, Found B, Ballantyne KN, Rogers D.** The effects of extrinsic motivation on signature authorship opinions in forensic signature blind trials. Forensic Sci Int. 2014;236:127-32.
- Artuk ME, Gökçen A, Yenidünya AC.** Gerekçeli Ceza Kanunları. 5. Baskı. İstanbul. Legal Yayıncılık. 2005.
- Kandemir K.** İstemli olarak değiştirilen imzalardaki kalıcı unsurlar. İ.Ü. Adli Tıp Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2001.
- Sciacca E, Langlois-Peter MB, Gilhodes JC, Margot P, Velay JL.** The range of handwriting variability under different writing conditions. J Forensic Doc Exam. 2008;19:5-13.
- Kam M, Abichandani P, Hewett T.** Simulation detection in handwritten documents by forensic document examiners. J Forensic Sci. 2015;60(4):936-41.
- Mohammed L, Found B, Caligiuri M, Rogers D.** Dynamic characteristics of signatures: effects of writer style on genuine and simulated signatures. J Forensic Sci. 2015;60(1):89-94.
- Caligiuri MP, Kim C, Landy KM.** Kinematics of signature writing in healthy aging. J Forensic Sci. 2014;59(4):1020-4.
- Hepler AB, Saunders CP, Davis LJ.** Buscaglia Score-based likelihood ratios for handwriting evidence. J Forensic Sci Int. 2012;219(1-3):129-40.
- Açikkol M, Elmas İ.** Adli belge incelemelerinde mürekkep analizinin yeri ve uygulanabilirliği. Türkiye Klinikleri. 2015;1(1):38-43.
- Tang HW, Wong MY, Chan SL, Che CM, Ng KM.** Molecular imaging of banknote and questioned document using solvent-free gold nanoparticle-assisted laser desorption/ionization imaging mass spectrometry. Anal Chem. 2011;83(1):453-8.
- Cavlak M.** Bilgisayar ve ekipmanları yardımı ile yapılan belge sahtecilikleri. Türkiye Klinikleri. 2015;1(1):6-12.
- Gürpınar K, Saltı E.** Adli belge inceleme laboratuvarında kullanılan güncel ekipman. Türkiye Klinikleri. 2015;1(1):13-8.
- Ketizmen A.** Adli belge incelemede güzel sanatlar akademisyenlerine gereksinimler, yeterlilikleri ve uygulamadan kaynaklanan sorunlar. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. Yaz 2013;11 (3):258-267.
- Dewhurst T, Found B, Rogers D.** Are expert penmen better than lay people at producing simulations of a model signature? Forensic Sci Int. 2008;180(1):50-3.
- Kam M, Lin E.** Writer identification using hand-printed and non-hand-printed questioned documents. J Forensic Sci. 2003;48(6):1391-5.
- Akın SG.** Adli grafolojide sağlıklı mukayese belge temininin esasları. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2001.

Yolcu K, Yılmaz R, Özdemir V, Günaydın U, Tırtıl L. Basit tersimli 5 imzanın adli belge incelemesi açısından değerlendirilmesi. Türkiye Klinikleri. 2010;7(1):1-6.

Aydoğdu E, Ataç Y. İmza sahteciliğinin türleri, tespiti ve önlenmesi. Polis Bilimleri Dergisi, Yaz 2013;13(2):49-72.

Elektronik İmza Kanunu (2004), Kanun No 5070, Resmi Gazete Tarih 23.01.2004, sayı 25255.

Soyadı Kanunu 1934, Sayı 2525, Resmi Gazete Tarih 01.07.1934, Sayı 274124.

Özdemir V, Cantürk G, Şahin H. Yazı yüzeyi olarak kullanılan kadın iç çamaşırının adli belge niteliğinde incelenmesi: olgu sunumu. Adli Tıp Dergisi. 2004;18(3-4):42-49.

Gürpınar K, Saltı E. Adli belge inceleme laboratuvarında kullanılan güncel ekipman. Türkiye Klinikleri. 2015;1(1):13-8.

Şahin E, Kömür İ, Baklacioğlu F, Başpınar B, Üner HB. “Söz uçar, yazı kalır” ya yazı uçarsa?” kaybolan mürekkep” ile oluşturulmuş belgelerin incelenmesi; bir olgu sunumu. Adli Tıp Bülteni. 2012;17(1):27-31.

Alkan N, Sözen Ş, Kurtaş Ö. Dünyada adli belge incelemesi. Adli Tıp Bülteni. 1998;3(2):61-6.

Ataç Y. Adli bilim (kriminalistik) alanında kâğıdın incelenmesi. Polis Bilimleri Dergisi. 2010;12(4):37-50.